

İZMİR İLİNDE TÜKETİCİLERİN GIDA ETİKETLERİNİ OKUMA ALIŞKANLIKLARI ÜZERİNE ARAŞTIRMA

Özlem KARAHAN UYSAL¹ Zerrin KENANOĞLU BEKTAŞ²
Cihat GÜNDEM³ Bülent MİRAN⁴

Özet

Gıda etiketleri gıda ürünlerinin satın alım kararında ürünün kalitesi, gıda güvenliği vb. çok sayıdaki özelliklerinin tüketici tarafından algılanmasında önemli bir bilgi kaynağı niteliğindedir. Ekonomik gelişmişlik düzeyinin yüksek olduğu toplumlarda, tükettikleri gıdaların içeriği ve niteliği konusunda daha talepkar hale gelen bilinçli tüketicilerin etiketlerden yüksek oranda faydalandıkları bilinmektedir. Nitekim, son zamanlarda sıkça duyduğumuz izlenebilirlik konusu öncelikli olarak gelişmiş ülkelerdeki tüketicilerin talepleri ve bu talebe karşılık vererek pazarda ayrıcalıklı bir konum elde etmek isteyen üretici ve perakendecilerin inisiyatifiyle ortaya çıkmıştır. Etiket ayrıca gıda üreticileri ve perakendecilerinin ürünlerinin ayrıcalıklarını tüketicilere iletme aracı olduğundan, pazarda haksız rekabetin önlenmesi açısından da önemli bir görev üstlenmektedir.

Bu çalışmanın amacı, İzmir ilinde tüketicilerin gıda etiketlerini okuma alışkanlıkları üzerinde etkili olan faktörlerin/özelliklerinin belirlenmesidir. Çalışmanın materyalini, İzmir ilinde tesadüfi olarak seçilen 385 tüketiciyle, 2004 Nisan-2005 Şubat döneminde gerçekleştirilen anketlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Etiket okuma alışkanlıkları üzerinde etkili faktörlerin belirlenmesinde sıralı (ordered) ve nested logit modellerden yararlanılacaktır.

Çalışmada kullanılacak olan anket verilerinden elde edilen bulgulara göre tüketicilerin yaklaşık yarısının, etiket bilgileri konusunda, gıda üretici

¹ Ege Üniversitesi Zir. Fak., Tarım Ekon. Böl., Bornova, İzmir. Faks/Tel: 232-3881862, e-posta: ozlem.uysal@ege.edu.tr

² Ege Üniversitesi Zir. Fak., Tarım Ekon. Böl., Bornova, İzmir. Faks/Tel: 232-3881862, e-posta: zerrin.bektaş@ege.edu.tr

³ Ege Üniversitesi Zir. Fak., Tarım Ekon. Böl., Bornova, İzmir. Faks/Tel: 232-3881862, e-posta: cihat.gunden@ege.edu.tr

⁴ Ege Üniversitesi Zir. Fak., Tarım Ekon. Böl., Bornova, İzmir. Faks/Tel: 232-3881862, e-posta: bulent.miran@ege.edu.tr

firmalara ve bunların ilgili kurumlar tarafından gereğince denetlendiğine güven duymadıkları; yaklaşık üçte birinin gıda etiketlerini bazen okudukları; yaklaşık dörtte birinin sıklıkla; onda birlik bir grubun ise daima etiket okuma alışkanlığına sahip oldukları belirlenmiştir. Etiketleri hiç/nadiren okuyanların oranları ise yüzde onbeş yirmilerdedir. Etiketleri okuyan tüketicilerin önemli bir kısmı (% 60,4) aradıkları bilgileri etikette bulduklarını ifade ederken, bir grup tüketici (%15) etiket bilgilerinde eksiklikler olduğunu belirtmiştir. En çok yakınılan eksiklikler, sırasıyla, ürünün içeriğindeki maddelerin eksik/yanlış yazılması, kullanma ve saklama talimatı, imal tarihi, menşey, son kullanma tarihi olmuştur.

Anahtar Sözcükler: Gıda etiketleri, tüketici davranışı, Sıralı Logit model, Nested Logit modeli